

DRŽAVNI ARHIV U SLAVONSKOM BRODU

SUMARNI INVENTAR

**OPĆINSKI NARODNOOSLOBODILAČKI ODBOR
TRNJANI**

1944-1945

Broj fonda: HR DASB 11

Izradila: Zdenka Lakić

Slavonski Brod, 2002.

SADRŽAJ

POPIS KRATICA.....	3
I. OPIS FONDA	
1. IDENTIFIKACIJA.....	4
2. KONTEKST.....	4
3. SADRŽAJ I USTROJ.....	6
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA.....	7
5. DOPUNSKI IZVORI.....	7
6. PODRUČJE NAPOMENA.....	8
7. PODRUČJE KONTROLE OPISA.....	8
II. INVENTARNI POPIS.....	9
1. Serija Urudžbeni spisi (HR-DASB-11/1).....	10
2. Serija Razni popisi i evidencije s područja Općine Trnjani (HR-DASB-11/2).....	10
3. Serija Razni dopisi i evidencije seoskih NOO-a (HR-DASB-11/3).....	11

POPIS KRATICA

br.	broj
Brod	Slavonski Brod
CPSB.....	Centar za povijest Slavonije i Baranje Slavonski Brod
DASB.....	Državni arhiv u Slavonskom Brodu
d/m	dužnih metara
dr.	drugo
f.	arhivski fond
HAD	Hrvatski državni arhiv
HR	Hrvatska Republika
Inv.br.....	Inventarni broj
ISAAR (CPF).....	Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji
ISAD (G)	Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva
knj.....	knjiga
kut. ili K.	kutija
NDH	Nezavisna država Hrvatska
NOO	Narodnooslobodilački odbor
NOP	Narodnooslobodilački pokret
Reg.....	Registar
sig.:	signatura
str.	stranica
ZAVNOH	Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske

1. IDENTIFIKACIJA

Oznaka / signatura:

HR-DASB-11

Naslov:

OPĆINSKI NARODNOOSLOBODILAČKI ODBOR TRNJANI

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa:

1944. – 1945.

Razina opisa:

Fond

Količina i nosač jedinice opisa:

1 kutija, papir, 0,10 d/m

2. KONTEKST

Naziv stvaratelja:

Općinski narodnooslobodilački odbor Trnjani

Vrijeme i mjesto djelovanja:

Zahvaljujući razvitku Narodnooslobodilačkog pokreta na području Slavonije u koji su se uključili i mnogi mještani Trnjana, krajem srpnja 1942. na mjestu zvanom Salajica u blizini sela osnovan je ilegalni Narodnooslobodilački odbor sela Trnjani¹ Njegovi su članovi živjeli, neki u selu, a neki na poluoslobodjenom području u Šušnjevcima gdje je bilo i sjedište NOO-a. Članovi NOO-a su djelovali ilegalno sve do oslobađanja mjesta u travnju 1945.

Sjedište djelatnosti

Sjedište Općinskog NOO-a Trnjani bilo je u selu Šušnjevi.²

Pravni položaj

Iako su NOO-i bili ilegalna tijela u odnosu na upravne vlasti Nezavisne Države Hrvatske oni su u stvarnosti djelovali kao paralelna upravna vlast zbog stalne prisutnosti vojnih jedinica i vojnopozadinskih tijela NOP-a u zaleđu sela na Dilju.

Do sredine 1943. na području Slavonije ustrojena je cijela organizaciona struktura tijela upravne vlasti pod kontrolom NOP-a, od Oblasnog NOO-a za Slavoniju, preko okružnih i kotarskih NOO-a do općinskih, seoskih i mjesnih NOO-a u gradovima.³ Općinski NOO Trnjani nalazio se u sastavu Kotarskog NOO-a Slavonski Brod dok su se u sastavu Općinskog NOO-a Trnjani nalazila sela: Trnjani, Ješevik, Vranovci, Ruščica, Donja Vrba, Gornja Vrba, Zadubravlje, Kuti, Klokočevik, Vrhovine, Šušnjevi i Korduševci ali su vlastite seoske NOO-e imala samo sela: Vrhovine, Klokočevik, Korduševci, Šušnjevi i Ješevik.⁴

---

¹Svilar,Ratko, U proljeće 1942. godine osnovan prvi Narodnooslobodilački odbor u Trnjanima, List «Đuro Đaković», Slavonski Brod, 1971.; Tako se kovalo bratstvo i jedinstvo, Trnjani, 1972.,str. 22.

²Lazić,Nada, Kotarski narodnooslobodilački odbor Slavonski Brod 1943./1945., Slavonski Brod, 1985.; Razvoj narodne vlasti u Slavoniji i Baranji 1941. – 1945: Materijali sa Znanstvenog skupa održanog 23.i 24. studenog 1978. god. u Osijeku, Slavonski Brod, 1981., str. 40.

³Lazić, Nada, Isto..., str. 39 – 48.

⁴Isto..., str. 61.

Nadležnost, svrha, funkcije i područje djelatnosti

Prema nalogima za rad NOO-a koje je izradio Inicijativni odbor ZAVNOHA-a, a kasnije prema Poslovniku koji je izradio ZAVNOH, NOO-i su smatrani organima državne vlasti. Izvršni odbor je rukovodio pojedinim granama uprave. Veći NOO-i su imali organizacionu podjelu na odjele dok su kod manjih NOO-a članovi NOO-a međusobno dijelili dužnosti tako da su pojedinci, ili po dva-tri njihova člana, obavljali iste one poslove koje su na razini većih NOO-a obavljali odsjeci ili odjeli: Upravni i Tajništvo, Sudski, Gospodarski, Financijski, Tehnički, Prometni, Prosvjetni, Propagandni, Zdravstveni i Socijalni.⁵

Na upravnom planu Tajništvo i Upravni odjel vršili su upravno – administrativne poslove, organizacionu i disciplinsku kontrolu nad radom svih odbornika NOO-a, na osiguravanju sigurnosti odbornika i žitelja, nadzor nad kretanjem žitelja i održavali su vezu s vojnim i vojnopozadinskim tijelima NOP-a;

na gospodarskom planu preko odbornika su vođene akcije sakupljanja hrane, alata, ogrjeva, organiziranja sjetve, žetve i drugih gospodarskih aktivnosti, te podizanja nastambi na oslobođenom i poluoslobođenom području za obitelji iz popaljenih sela;

na socijalnom planu članovi NOO-a su radili na organiziranju pomoći ugroženim obiteljima, osobito obiteljima poginulih i mobiliziranih boraca, invalida, izbjeglica i dr., u odjeći, obući, ogrjevu, lijekovima i sl.;

zbog organizacije prometa vršeni su popisi vozila i tegleće stoke i organiziran je prijevoz sakupljene pomoći;

u oblasti prosvjete NOO je organizirao opismenjavanje nepismenih, nabavljao je školski pribor, a u brdskim selima koja su bila pod kontrolom NOP-a otvarao osnovne škole;

zbog širenja ideja NOP-a članovi NOO-a su po selima organizirali mitinge, razne kulturno-prosvjetne programe, pisali su parole i dijelili tiskani materijal;

u pogledu organiziranja zdravstvene zaštite NOO je organizirao ilegalnu liječničku službu, poduzimao higijenske mjere i vršio zdravstvenu propagandu kako bi se suzbile zarazne bolesti;

NOO je imao i sudski odjel koji je rješavao sporove među žiteljima i kažnjavao suradnju s okupacionim vlastima i vlastima NDH, a osobito odlaske u uporišta i šverc raznim proizvodima.⁶

Od ljeta 1944. sudski odjeli su vodili i registar rođenih, umrlih i vjenčanih, te prikupljali podatke o zločinima okupatora i njihovih pomagača za potrebe Komisija za utvrđivanje zločina osnivanih na temelju Uputstva za rad na utvrđivanju zločina okupatora i njihovih pomagača Zemaljske komisije za ratne zločine pri ZAVNOH-u.⁷

Administrativni ustroj / organogram

Nakon Drugog zasjedanja ZAVNOH-a narodnooslobodilački odbori su dobili detaljne naputke o organizaciji rada i nadležnostima. Po Poslovniku o radu NOO-a koji je izradio ZAVNOH⁸ na čelu NOO-a bio je Plenum koji je birao Izvršni odbor. Izvršni odbor je rukovodio pojedinim odjelima na čelu kojih su bili pročelnici. Budući da je rad Općinskog NOO Trnjani bio ilegalan, to rad nije bio organiziran po odjelima već su ga nosili pojedinci koji su međusobno podijelili dužnosti. Dokumenti su se počeli urudžbirati tek 1944.

Veze

Preko Kotarskog i Okružnog NOO-a Brod, Općinski NOO Trnjani bio je povezan s Oblasnim NOO za Slavoniju i ZAVNOH-om kao i sa vojno – pozadinskim i političkim organizacijama na području Komande Diljskog područja i ostale Slavonije.

⁵ZAVNOH, 1943., dok. br. 21, str. 59-64, str. 227-228. Okružnica Inicijativnog odbora ZAVNOH-a od III 1943., Poslovnik o radu NOO-a i Poslovnik ZAVNOH-a o radu NOO-a od VI. mj. 1943.g.

⁶Lazić, N., n.dj...str. 64-90.

⁷HAD, fond ZAVNOH, preslika u HR-DASB- , k.16/I 23-9.

⁸Isto kao bilj. br. 5.

Povijest arhivskog fonda

Nakon svoga osnivanja 1961. Centar za izučavanje radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta za Slavoniju u Slavonskom Brodu (nazivan kasnije Historijski institut Slavonije u Slavonskom Brodu, Historijski institut Slavonije i Baranje u Slavonskom Brodu, Centar za društvena istraživanja Slavonije i Baranje i konačno Centar za istraživanje povijesti Slavonije i Baranje Slavonski Brod) započeo je s prikupljanjem dokumentacije o radničkom i Narodnooslobodilačkom pokretu na području Slavonije. Tako je došao u posjed i veće količine originalnog arhivskog gradiva nastalog administrativnim poslovanjem raznih tijela NOP-a, te i Općinskog NOO-a Trnjani. Nakon ukidanja ustanove 1991. Odlukom Ratnog predsjedništva Općine Slavonski Brod « sva pokretna i nepokretna imovina Centra » prenesena je na Muzej Brodskog Posavlja.⁹ Na temelju te Odluke svu prikupljenu dokumentaciju preuzeo je Muzej Brodskog Posavlja od kojega ju je 1992. preuzeo Državni arhiv u Slavonskom Brodu. U okviru originalne dokumentacije raznih tijela NOP-a zatečeno je i 6 fascikala (svežnjića) dokumenata koji su bili opisani kao dokumenti Općinskog NOO Trnjani.

Način preuzimanja ili predaje

Državni arhiv u Slavonskom Brodu preuzeo je po službenoj dužnosti cjelokupno arhivsko gradivo Centra za povijest Slavonije i Baranje u Slavonskom Brodu i njegovog internog arhiva od Muzeja Brodskog Posavlja 8.04.1992. o čemu je sastavljen službeni zapisnik br. 98/1-1992. Preuzeto gradivo upisano je u Knjigu primljenog gradiva pod br. 99/1. Stara signatura u Arhivu CPSB-a bila je: K 13/I, fascikl 2 i K- 15/I, fasc. 2, 2a, 2b, 2c i 2d, Dokumenti su bili uloženi u arhivske fascikle, pojedinačno signirani i opisani kratkim registima što je zadržano i prilikom sređivanja ovog fonda u Arhivu.

Arhivska zbirka Centra za društvena istraživanja (što je bio službeni naziv Centra u vrijeme pripreme publikacije), registrirana je u publikaciji Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj.¹⁰ Gradivo Općinskog NOO-a Trnjani bilo je registrirano kao dio gradiva pod rednim brojem C/78.

3. SADRŽAJ I USTROJ

Sadržaj:

Fond sadrži dopise, naputke i naredbe Kotarskog NOO Brod upućene Općinskom NOO Trnjani, zapisnike sa sastanaka Općinskog NOO Trnjani, dopise Općinskog NOO Trnjani upućene Kotarskom NOO Brod, izvještaje i dopise seoskih NOO-a upućene Općinskom NOO Trnjani, te razne popise poginulih i umrlih partizana, popaljenih kuća po selima, podatke o zločinima okupatora i njihovih pomagača, te razne evidencije poput popisa: vlasnika goveda, oranica, napuštenih vinograda, obrtnika, raznih majstora i dr.

Plan sređivanja

Dokumenti su popisani bez nekog posebnog reda ali je zatečeni redosljed fizički sačuvan zbog toga što su navedeni dokumenti već signirani, opisani kratkim registima i više puta citirani u znanstvenim radovima s navedenim registarskim brojevima. Zbog bolje preglednosti oni su ipak opisani u tri serije: 1. Urudžbeni spisi , 2. Razni popisi i evidencije s područja Općine Trnjani i 3. Razni dopisi i evidencije seoskih NOO-a.

⁹Službeni vjesnik općine Slavonski Brod, g.xxxv.,br. 10/91, str. 296-297.

¹⁰Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ: SR Hrvatska, Beograd, 1984., str. 477-478.

Odabiranje i izlučivanje

Budući da je gradivo fonda sačuvano u vrlo malim količinama, te da se odnosi na razdoblje prije 1945., izlučivanje nije vršeno.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda dostupno je svim građanima Republike Hrvatske sukladno odredbama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima¹¹ i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Slavonskom Brodu i korištenju arhivskog i knjižničnog gradiva.¹²

Jezik i pismo u gradivu

Gradivo je pisano na hrvatskom jeziku. Pismo je latinica.

Obavijesna pomagala

Osim sumarnog inventara unutar serija nalazi se pojedinačni popis dokumenata s registima.

5. DOPUNSKI IZVORI

Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Prema dosadašnjim saznanjima Državnog arhiva u Slavonskom Brodu izvorni dokumenti Općinskog NOO-a Trnjani nalaze se samo u ovom arhivskom fondu.

Dopunski izvori

Kao dopunski izvor o djelovanju Općinskog NOO Trnjani može služiti dokumentacija Okružnog NOO Brod u Državnom arhivu u Slavonskom Brodu (HR-DASB-10) kao i dokumentacija raznih antifašističkih organizacija i vojnih jedinica koje su djelovale na području Kotara Brod i imale stalnu vezu s članovima Općinskog NOO Trnjani i mjesnim NOO-ima na njegovom području.

Literatura

1. Lazić, Nada, Kotarski narodnooslobodilački odbor Slavonski Brod: 1943. – 1945., Slavonski Brod, 1985.
2. Građa za historiju NOP u Slavoniji, Knj. III, (Slavonski Brod,1964.),Knj.IV (Slavonski Brod, 1965.), Knj.V (Slavonski Brod, 1966.),Knj.VI (Slavonski Brod,1968.)
3. Razvoj narodne vlasti u Slavoniji i Baranji 1941. – 1945.: Materijali sa Znanstvenog skupa održanog 23. I 24. studenog 1978. g. u Osijeku, Slavonski Brod, 1981.
4. Tako se kovalo bratstvo i jedinstvo, Trnjani, 1972.

---

¹¹Narodne novine Republike Hrvatske br. 105/1997.

¹²DASB, Spis klasa br.: 003-05/98-01/04, Ur. broj: 2178-19-01-98-1

6. PODRUČJE NAPOMENA

Napomena

Općinski NOO Trnjani djelovao je do prestanka vojnih operacija na području Kotara Brod 21.04.1945. Tada se njegova aktivnost legalizirala i dobila nove oblike i sadržaje rada iako je naziv ostao u uporabi sve do donošenja Zakona o promjeni naziva Narodnooslobodilačkih odbora u narodne odbore.¹³

7. PODRUČJE KONTROLE OPISA

Napomena arhivista

Opis arhivskog fonda (sumarni inventar) izrađen je u studenom 2002. dok su regista dokumenata postojala još od vremena kada se gradivo nalazilo u Centru za povijest Slavonije i Baranje u Slavskom Brodu. Prilikom izrade sumarnog inventara korišteno je gradivo fonda i literatura navedena u popisu.

Pravila i propisi

Pri izradi sumarnog inventara korišteni su: Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva (ISAD(G)), 2.izd.,Zagreb, 2001. i Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, (ISAAR(CPF)), Zagreb, 1999.;

Nadnevak izrade opisa:

Sumarni inventar izradila je u studenom 2002. Zdenka Lakić.

Stara signatura fonda HR-DASB-794 zamijenjena je novom(HR-DASB-11) 2004. u skladu s novom strukturom Registra fondova po kojoj su fondovi DASB iskazani po odjelima.

---

¹³

Narodne novine: Službeni list Federalne Hrvatske, g. CVII, br. 2 od 7.08.1945.

INVENTARNI POPIS

Fond: Općinski narodnooslobodilački odbor Trnjani HR-DASB-11

Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-11/1**

Naslov serije: **Urudžbeni spisi**

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1944.

Razina opisa: Serija

Količina: 4 svežnja

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Urudžbeni spisi (dopisi, naredbe i naputci Kotarskog NOO Brod upućeni Općinskom NOO Trnjani, razni dopisi Općinskog NOO Trnjani, sudski zapisnici Općinskog NOO Trnjani i sl.)	1944.	4 svežnja	Stare signature u Arhivu CPSB-a: K-15/I, fascikli 2,2a,2b,2c,2d, Reg. Br. 2-2/2-15 – Reg. 232 –1/2c-15 ; Reg. 257-1/2d-15 i 258-1/2d-15

Oznaka / signatura serije: **HR-DASB-11/2**

Naslov serije: **Razni popisi i evidencije općine Trnjani**

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1944.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 svežanj

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Razni popisi i evidencije sela općine Trnjani (popisi obitelji poginulih i umrlih partizana i invalida, popis izdane pomoći, popis vlasnika goveda, popis članova Zdravstvene sekcije, popis popaljenih kuća i zgrada i dr.)	1944.	1 svežanj	Stare signature u Arhivu CPSB-a: K-15/I, fasc.2d, Reg. Br. 234-2/2d-15 – Reg. 256 –4/2d-15

Fond: Općinski narodnooslobodilački odbor Trnjani HR-DASB-11

Oznaka / signatura: **HR-DASB-11/3**

Naslov serije: **Razni dopisi i evidencije seoskih NOO-a**

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1944.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 svežanj

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Razni dopisi seoskih NOO-a (Ješevika, Klokočevika, Korduševaca, Vrhovina i Vranovaca) i popisi njihovih domaćinstava, obrtnika i raznih majstora, raznih šteta, vlasnika poljoprivrednih sprava i dr.), te putnice (svjedodžbe) za stoku	1944. - 1945.	1 svežanj	Stare signature Arhiva CPSB-a: K-13/I, fasc.2, Reg. br. 1 - 2/2-13 , Reg.br. 30-1/2-13